

Povzetek projekta Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016-2020 za študijski leti 2018/2019 in 2019/2020

1. odpiranje

za namen objave in predstavitve na spletni strani sklada

1. Polni naslov projekta: Pravna ureditev varstva potrošnikov: učinkovito uveljavljanje pravic v luči ciljev krožnega gospodarstva (PUPKRO)

- V katero področje na prvi klasifikacijski ravni KLASIUS-P-16 se uvršča projekt glede na vsebinsko zasnovu (neustrezno področje izbrišite):

3 – Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost

2. V sodelovanju z: (navede se univerza oz. samostojni visokošolski zavod, ki je prijavil projekt in članica, ki je nosilka projekta ter partner/ja – podjetje/ji oz. organizacija, ki je/sta bilo/i vključeno/i v projekt)

Pravna fakulteta Univerze v Maribor
Zavod PIP - Pravni in informacijski center Maribor

3. Besedilo:

- Opredelite problem, ki se je razreševal tekom izvajanja projekta

Študenti so okviru projekta PUPKRO intenzivno preučevali preplet dveh ciljev, ki ju zasledujemo v EU (in s tem seveda tudi v Sloveniji): visoko raven varstva okolja in visoko raven varstva potrošnikov. Ta dva cilja sta si pogosto v nasprotju, prav ljudje v vlogi potrošnikov pa smo tisti, ki lahko s spremembo svojih navad bistveno prispevamo k hitrejšemu prehodu iz linearne v krožno gospodarstvo. Rezultati projekta PUPKRO bodo prispevali k nepotrebnemu ozaveščanju na tem področju, hkrati pa bodo osvetlili možnosti za izboljšave tako v zakonodaji kot tudi v sodni praksi.

Vlada RS je maja 2018 javno predstavila Kažipot prehoda v krožno gospodarstvo Slovenije. Krožna kultura neposredno temelji na navadah prebivalcev, predvsem ko so ti v vlogi potrošnikov. V luči ciljev krožnega gospodarstva je treba uskladiti kolektivni interes varstva okolja in individualne interese posameznih potrošnikov. Varstvo potrošnikov je izjemno dinamično področje, ki je večinoma urejeno z Zakonom o varstvu potrošnikov (ZVPot), ki v veliki meri implementira evropsko zakonodajo. Namen projekta je bil s pravnega vidika preučiti obstoječo slovensko potrošniško zakonodajo v luči ciljev krožnega gospodarstva. Relevantna vprašanja varstva potrošnikov v zvezi z varstvom okolja, ki so bila preučevana, so predvsem uveljavljanje zahtevkov iz naslova stvarne napake v luči ciljev krožnega gospodarstva (prosta izbira med jamčevalnimi zahtevki), pravica do odstopa od pogodbe sklenjene na daljavo, problematika zelenega oglaševanja in nepoštenih poslovnih praks in splošna problematika uveljavljanja zahtevkov potrošnikov kot šibkejših strank.

- Opišite potek reševanja problema oz. kratek povzetek projekta

Na projektu PUPKRO so sodelovali študenti iz štirih različnih fakultet in študijskih programov - študenti Pravne fakultete, Ekonomsko-poslovne fakultete, Fakultete za strojništvo in Fakultete za naravoslovje in matematiko.

Uvodna analiza, ki jo je pripravila študentka prava na prvi stopnji, obravnava ustavni vidik varstva

potrošnikov in varstva okolja v EU. Predstavi logiko varstva potrošnikov, ki predstavlja odmik od načela pogodbene svobode, nato pa predstavi varstvo potrošnikov in varstvo okolja skozi primarne in sekundarne pravne akte EU. Uvodni prispevek posebej obravnava cilj varstva okolja kot oviro prostemu pretoku na notranjem trgu EU.

Uvodnemu prispevku sledi analiza dveh študentov poslovne ekonomije, ki sta predstavila koncept krožnega gospodarstva in ga primerjala z linearnim gospodarstvom. V tem delu je predstavljen model prehoda v krožno gospodarstvo in cilji krožnega gospodarstva. Podan je tudi pregled programskega in pravnega okvira za prehod v krožno gospodarstvo v Sloveniji ter predstavljene dobre prakse slovenskih podjetij.

Študenta iz Fakultete za naravoslovje in matematiko in Fakultete za strojništvo sta analizirala preučevano problematiko z vidika okoljskega prava. Predstavila sta načela varstva okolja, proizvodni proces, skladen s trajnostnim pristopom, in izdelek kot odpadki na koncu življenjske poti. Krožno gospodarstvo je model gospodarstva, čigar bistvo je ponovna uporaba, popravilo in recikliranje materialov in produktov. S tem se zagotavlja čim manjši vpliv na okolje, saj se zmanjša potreba po surovinah in energiji, hkrati pa se v okolje odlaga manj odpadkov in izpušča manj škodljivih snovi. Tak sistem gospodarstva je zelo kompleksen in zavzema več nivojev tako proizvodnje, kakor tudi družbenega življenja. Analiza potrjuje, da se zmanjševanje negativnega vpliva človeštva na okolje začne z osebnimi odločitvami vsakega posameznika.

Sledila je obsežnejša analiza uveljavljanja pravic potrošnikov v luči ciljev krožnega gospodarstva, ki so jo opravile tri študentke Pravne fakultete. Preučile so izbrane določbe navedenih zakonov in njihovo skladnost s pravom EU, ter poiskali potencialne pravne rešitve. Preučile so tudi skladnost obstoječe zakonodaje s predlaganimi spremembami v EU. Namen projekta je bil s pravnega vidika preučiti obstoječo slovensko potrošniško zakonodajo v luči ciljev krožnega gospodarstva. Relevantna vprašanja varstva potrošnikov v zvezi z varstvom okolja, ki so bila preučevana, so predvsem uveljavljanje zahtevkov iz naslova stvarne napake v luči ciljev krožnega gospodarstva (prosta izbira med jamčevalnimi zahtevki), pravica do odstopa od pogodbe sklenjene na daljavo, problematika zelenega oglaševanja in nepoštenih poslovnih praks in splošna problematika uveljavljanja zahtevkov potrošnikov kot šibkejših strank.

Poglobljena analiza predstavlja temelj za bodoče teoretične in praktične raziskave, hkrati pa si želimo, da bi ugotovitve študentov upoštevali tudi zakonodajalec in sodišča.

- Navedite in opišite rezultate projekta ter njihov doprinos k družbeni koristnosti

Multidisciplinarni pristop preučitve uveljavljanja potrošniškega prava v praksi in v luči krožnega gospodarstva je prinesel številne ugotovitve, ki bodo ključne za učinkovito implementacijo predlaganih sprememb na ravni EU.

Družbena korist projekta se kaže v tem, da bo z ozaveščanjem pripomogel k bolj preudarni potrošnji in s tem k zagotavljanju čistega in zdravega okolja. V tem smislu je namen projekta tudi širjenje zavesti lokalne skupnosti o krožnem gospodarstvu in vlogi potrošnikov in podjetij pri oblikovanju krožne kulture.

Družbena korist projekta se kaže tudi v tem, da lahko projekt pripomore k boljši pravni ureditvi in implementaciji potrošniškega prava v praksi. Vsi ljudje nastopamo v vlogi potrošnikov, zato je pomen učinkovite pravne ureditve na tem področju izjemen. S tem, ko se bodo potrošniki bolj zavedali svojih pravic in jih tudi uveljavljali, se bo pokazala korist tudi za podjetja, ki spoštujejo pravo in varstvo potrošnikov. Nesankcionirane kršitve potrošniške zakonodaje namreč predstavljajo nepošteno konkurenčno prednost za podjetja, ki so kršiteljice. Projekt bi lahko imel pozitivne implikacije tudi na delovanje državnih institucij, ki skrbijo za uveljavljanje te problematike v praksi, npr. Tržni inšpektorat RS, nenazadnje pa tudi za sodišča, ki razsojajo o zahtevkih iz potrošniškega prava.

4. Priloge:

- Slikovno gradivo: Priložite vsaj dve sliki npr. sliko končnega produkta, sliko študentov pri delu na projektu, sliko s sestankov ipd. Pri pošiljanju slik bodite pozorni, v kolikor gre za končni produkt, da bo zadoščeno zahtevam glede informiranja in obveščanja (ustrezni logotipi itd.).